

Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2027

Lausunnot ja lausuntojen huomioonottaminen

Tiivistelmä

Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2027 vaikutusarviointitaulukoineen laitettiin lausunnoille 18.10.2021 lausuntopalvelu.fi –palvelussa (lausuntoaika 18.10.2021- 19.11.2021). Lausuntoja annettiin yhteensä 75, joista muutama oli saman tahon eri asioista antama eli lausunnonantaja tahoja oli yhteensä 73. Lausunnon antoi 5 ministeriötä, 10 Ely-keskusta, 9 muuta valtion viranomaista, yksi maakuntaliitto, 10 kuntia tai niiden jätehuoltoa edustavaa tahoja, 20 muuta edunvalvontaorganisaatiota, 8 tuottajavastuuorganisaatiota, 2 tutkimus- ja koulutuslaitosta, 2 kansalaisjärjestöä, 8 yritystä sekä yksi yksittäinen kansalainen. Valtionvarainministeriön kanssa käytiin erillinen neuvottelu ministeriön lausuntopalautteen huomioonottamisesta.

Lausunnot olivat pääosin myönteisiä. Lausunnoissa oli paljon yksittäisiä kommentteja erityisesti tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Lausunnot pyrittiin pääosin ottamaan huomioon tekemällä esitettyjä muutoksia teksteihin ja lisäämällä ehdotetut vastuutahot. Tekstit päivitettiin samalla vastaamaan tämän hetkistä tilannetta (mm. jäteasetuksen muutos hyväksytty lausuntoajan jälkeen). Lausunnot olivat pääosin myönteisiä, joissakin (erityisesti toimenpiteisiin kohdistuvissa lausunnoissa) oli vastakkaisia kantoja, jolloin lausunnoissa ehdotettuja muutoksia oli mahdoton ottaa huomioon kaikilta osin. Tällöin pyrittiin valitsemaan tavoitteisiin johtava kanta.

Lausunnot ja niiden huomioonottaminen kategorioittain

Visio (53 lausuntoa)

Lausunnot olivat pääosin myönteisiä. Muutamassa lausunnossa todettiin vision olevan osin jo arkipäivää. Suomen luonnonsuojeluliiton lausunnossa kaivattiin jätteen synnyn ehkäisylle tiukempaa visiota sekä haluttiin kaivannaisjätteitä keskeisempään osaan suunnitelmassa.

Visio päätettiin jättää entiselleen. Kaivannaisjätteet kuuluvat vain vähentämisen osalta jätesuunnitelman sisältöön (jätedirektiivin sisältövaatimukset), minkä vuoksi niitä on käsitelty suunnitelmassa vain rajatusti. Kaivannaisjätteet eroavat muista jätteistä huomattavasti, minkä vuoksi niiden käsittely muun jätesuunnitelman yhteydessä vaatisi huomattavasti lisää resursseja. Kaivannaisjätteen tarvitsisivatkin merkittävyytensä vuoksi aivan oman suunnitelmansa.

Keräysjärjestelmät, laitospesiteetti ja sijoittumisperusteet (40 lausuntoa)

Lausunnot sisälsivät sekä kannatusta että kritiikkiä linjauksille. Joiltakin osin tuotiin esille puuttuvia näkökulmia tai korjaustarpeita ja kommentteissa tarjottiin myös hyödyllistä lisätietoa. Näiltä osin lukua on muokattu.

Polttokapasiteetin tarvetta on lausuntopalautteen mukaisesti lievennetty, koska jätesuunnitelmaluonnoksessa ollutta tekstiä pidettiin ristiriitaisena tehtyjen materiaalkiertoja edistävien sitoumusten. Lapin alueen viranomaisilta ja toimijoilta tuli paljon kommentteja ja tarkennuksia Lapin erityispiirteiden näkökulmasta. Alueiden erilaiset käsittelytarpeet on otettu huomioon tekstissä. Lisäksi kaavoituksen tärkeää roolia jätteenkäsittelylaitosten sijoittumisessa on korostettu esitettyjen lausuntojen mukaisesti.

Tavoitteet ja toimenpiteet (70 lausuntoa)

Eniten lausuntohuomautuksia tuli tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Tavoitteita pidettiin haastavina ja osin jopa mahdottomana saavuttaa esitetyillä toimenpiteillä (BKT:n ja yhdyskuntajättemäärän irtikytkentä). Lausuntojen perusteella tehtiin runsaasti muokkauksia toimenpiteisiin: Teksteihin tehtiin päivityksiä, lisättiin vastuutahoja ja lausunnoissa ehdotetut tarkennukset, kaksi toimenpidettä yhdistettiin ja muutama toimenpide poistettiin, koska ne olivat käyneet tarpeettomiksi. Osin toimenpiteisiin tuli ristiriitaisia lausuntoja, jolloin toimenpiteitä pyrittiin pitämään sellaisina, että ne tähtäävät tavoitteisiin.

Seuranta (22 lausuntoa)

Lausunnoissa esitettiin, että seuranta on kuvattu yleisellä tasolla hyvin ja valitut indikaattorit ovat kohtuullisen yksinkertaiset. Useammassa lausunnossa todettiin, että olisi tärkeää pystyä seuraamaan jätehuollon tai ainakin yhdyskuntajätehuollon kustannusten sekä työllisyyden kehitystä. Uusia helposti kerättäviä talousvaikutuksia ilmentäviä indikaattoreita ei kuitenkaan ole käytettävissä. Seurantaindikaattoreihin lisättiin ehdotuksen mukaan elintarvikejätteen määrä, koska tiedot saadaan Luken vuosittaisesta raportoinnista komissiolle.

Muut suunnitelman osat (8 lausuntoa)

Lausunnot olivat pääosin edeltäviin osiin liittyviä kommentteja, lisäksi tässä oli esitetty muutama uusi avaus, joita ei liitetä jätesuunnitelmaan, mutta laitetaan talteen ympäristöministeriön virkamiehille tarkasteltavaksi.

Vaikutusten arviointi (28 lausuntoa)

Lausunnoissa esitettiin, että suunnitelmasta on nähtävissä, että suunnitelman vaikutusten arviointi on kytkeytynyt osaksi jätesuunnitteluprosessia ja vaikuttanut sen sisältöön. Arvioinnin katsottiin kuitenkin jääneen yleiselle tasolle, vaikka useassa lausunnossa todettiin, että strategisen ohjelman vaikutusten etukäteisarviointi on monin tavoin haastavaa sen laajan sisällön takia. Osin lausunnoissa esitetyt huomiot ovat keskenään ristiriitaisia ja sisältävät näkemuseroja ja siksi kaikkien esitettyjen kommenttien huomioon ottaminen ei ole perusteltua.

Vaikutusten arviointia on korjattu monin kohdin lausuntojen perusteella. Tekstiin on lisätty täsmennys siitä, että vaikutusten arvioinnissa on sovellettu SOVA-lakia. Lausunnoissa huomautettiin, että vaikutukset ovat monin osin arvioitu liian positiiviksi. Uudessa versiossa on pyritty tuomaan esille myös riskejä ja mahdollisia haittavaikutuksia, vaikka jätesuunnitelman tavoitteena onkin myönteiset vaikutukset ympäristöön, ihmisiin ja yhteiskuntaan. Jätesuunnitelman toteutumisen epävarmuuksia on korostettu. Lausunnoissa esitettyä irrallisuutta vaikutusten arviointia koskevan taulukkoliitteen sekä valtakunnallisen jätesuunnitelman kappaleessa 6 esitetyn vaikutusten arviointikoosteen välillä on korjattu avaamalla vaikutusarvioinnin keskeisiä vaikutuksia seikkaperäisemmin suunnitelman lukuun 6.

Koska toimenpiteiden tarkat taloudelliset ja yritysvaikutukset esitettiin jääneen vaikutusten arvioinnissa ohueksi ja tarkempia vaikutusarviointeja toivottiin eri toimenpiteistä, tähän vastattiin kirjauksella siitä, että tarkemmat taloudelliset vaikutusarvioinnit tehdään erillisten lainsäädäntöuudistusten yhteydessä. Lisäksi tehtiin yksittäisiä korjauksia lausuntojen mukaisesti tiettyjen toimenpiteiden vaikutuksista. On myös kerrottu aiempaa selkeämmin, että erilliskeräyksen ja kierrätyksen lisääminen nostaa yhdyskuntajätehuollon kustannuksia. Tekstiin on myös lisätty, että monet toimet parhaimmillaan pienentävät päästöjä ja ympäristövaikutuksia, esimerkiksi julkisten hankintojen tai esimerkiksi ruokahävikin vähentämisen kautta.

Muuta lausuttavaa (18 lausuntoa)

Lausunnoissa pääosin kiitettiin hyvästä valmistelusta, mutta pidettiin myös tavoitteiden saavuttamista erittäin haastavina. Suomen yrittäjät korostivat vapaaehtoisten keinojen sekä taloudellisten ohjauskeinojen tärkeyttä.

Lausunnon antoivat:

Ministeriöt (5)

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Sisäministeriön poliisiosasto
Sosiaali- ja terveysministeriö
Puolustusministeriö
Valtionvarainministeriö

ELY-keskukset (10)

Etelä-Pohjanmaan ELY
Etelä-Savon ELY
Hämeen ELY-keskus
Kaakkois-Suomen ELY
Kainuun ELY
Lapin ELY
Pirkanmaan ELY
Pohjois-Pohjanmaan ELY
Pohjois-Savon ELY
Varsinais-Suomen ELY

Muut valtion viranomaiset (9)

Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Luonnonvarakeskus
Opetushallitus
Ruokavirasto
Suomen ympäristökeskus, SYKE
Tulli.fi
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes
Väylävirasto

Maakuntaliitot (1)

Lapin liitto

Kuntia ja kuntien jätehuoltoa edustavat viranomaiset, edunvalvonta sekä yritykset (10)

Rosk´n Roll Oy Ab
Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY
Kiertokaari Oy
Lakeuden EKO -jätehuoltoviranomainen
LAPECO - Lapin jätehuolto kuntayhtymä
Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy
Pirkanmaan Jätehuolto Oy
Salpakierto Oy
Suomen Kiertovoima ry
Suomen Kuntaliitto ry

Tuottajavastuuorganisaatiot (8)

Mepak-Kierrätys Oy
Recser Oy
Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy
Suomen Keräyslasiyhdistys ry
Suomen Autokierrätys Oy
Suomen Kuitukierrätys Oy
Suomen Uusiomuovi Oy

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK

MUUT Edunvalvontajärjestöt (20)

Kaupan liitto ry
Metsäteollisuus ry
Muoviteollisuus ry
Puutuoteteollisuus ry
Suomen Pakkausyhdistys ry
Suomen Yrittäjät ry
Kaivosteollisuus ry
Kemianteollisuus ry
Koneyrittäjien liitto ry
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.
Rakennusteollisuus RT ry
Suomen Biokierto ja Biokaasu ry
Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
Suomen Kiinteistöliitto ry
Suomen Omakotiliitto ry
Suomen Romukauppiaiden liitto ry
Suomen Vesilaitosyhdistys ry
Teknologiaeollisuus ry
Ympäristöeollisuus ja -palvelut YTP ry
Tutkimus- ja koulutuslaitokset (2)
Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu
Suomen ympäristöopisto SYKLI Oy
Kansalaisjärjestöt (2)
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
Suomen luonnonsuojeluliitto, SLL ry
Muut (8)
Business Finland Oy
Green Building Council Finland
Fortum Waste Solutions Oy
Lassila & Tikanoja Oyj
Neste Oyj
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy
Suomen Ympäristömerkintä Oy
(Yksi yksittäinen kansalainen)